

De natuur als voetnoot

In 'What nature says' brengt Myriam Van Imschoot de (wan)klank van ons fragiele ecosysteem in kaart. Ze krijgt daarbij assistentie van birdwatchers en beatboxers.

VAN ONZE REDACTEUR

GEERT VAN DER SPEETEN

De geluidperformance *What nature says* speelt zich af in twee etappes. Afhankelijk van de groep waarbij je ingedeeld wordt, stap je de 'luisterkamer' of de 'kijkkamer' binnen.

De eerste ruimte is sober. Op het podium zit alleen een technicus achter zijn geluidsapparatuur. Als het rode lampje gaat branden, spits je vanzelf de oren. Wat de natuur te bieden heeft? De schreeuw van een vogel, maar evengoed een gillende sirene.

Op een snelweg zoeven auto's voorbij. Een orkest van krekels zet in en krijgt meteen navolging. In deze scharrelende, gonzende, kwetterende en roekoeënde biotoop zingt ieder vogeltje zoals het gebekt is. Plots knettert er een grasmaaiër doorheen. Het is het startsein voor een kakofonie van oorverdovende boor-, zaag- en schuurgeluiden. Op de achtergrond janken honden. Als de rust is weergekeerd, brengt zachte a-capella-zang troost. En dan toch: een idyllisch murmelend beekje. Of zijn het fluisterende stemmen die je erin kan horen?

Daarna wisselt het publiek van kant. In de 'kijkkamer' wacht een verrassing: de complete geluidstape wordt er nog eens overgedaan. Maar dan live, door vijf per-

Beatboxers reproduceren 'puur artisaan' het gegrom van nijlpaarden en andere natuurgeluiden. © Beata Szparagowska

formers. Ze komen uit de theaterwereld of de beatboxscene. Stuk voor stuk zijn het virtuoze stemkunstenaars. Van de doordringende kreet van de Australische *kook-aburra* tot het gegrom van nijlpaarden: feilloos en 'puur artisaan' reproduceren ze elke klank.

Filter

Dit project begon als een onderzoek naar natuurgeluiden in verstedelijkt gebied. Al enkele jaren is Myriam Van Imschoot met geluidskunst aan de slag. Eerst maakte ze naam als onderzoekster en docente, met specialisatie hedendaagse dans. Sinds 2002 waagt ze zich zelf aan creaties. Databases en archieven spelen daarbij telkens een belangrijke rol. Zo voerde ze in de solo *Living archive* haar eigen stemmen en klankenverzameling op. Aan *What nature says* gingen workshops in Buda Kortrijk en Pact Zollverein (Essen, Duitsland) vooraf. Tijdens observatiewande-

lingen, in het spoor van birdwatchers, werden veldopnames gemaakt. De twee locaties waren bepalend voor het klanklandschap van de vocale performance. De voormalige industriestad Kortrijk ligt op het snijpunt van snelwegen. En in het Ruhrgebied heeft de natuur opnieuw haar intrede gedaan waar de zware industrie is stilgevallen.

We leven in een hybride klankwereld, zo ondervonden Van Imschoot en haar team. 'Wat wij onder natuur verstaan, is slechts een voetnoot,' zegt ze. 'Een fractie van het omgevingsgeluid. De idylle kan je enkel nog opvangen als je de rest wegfiltert.'

Of dat te betreuren valt? Het is een val waar Van Imschoot niet in wil trappen. 'We moeten onze eigen plaats in het geheel durven te herzien. We oriënteren ons al kijkend, maar luisteren te weinig. Meteen zetten we ook onze waarnemingsfilters op. Luisteren en kijken zouden meer moeten sa-

mengaan. Daar gaat deze voorstelling over. Wat heb je gehoord, wat niet: het is interessant om het publiek daar achteraf over bezig te horen. Zo hebben we bijvoorbeeld de neiging om dierengeluiden te vermenschelijken en er emoties uit af te lezen.'

Ecosysteem

Inspiratie bood ook het boek *The great animal orchestra*. De Amerikaanse klankentapper Bernie Krause vergelijkt daarin omgevingsgeluiden met de frequentieband van de radio. Op elke plek bestaat een subtiel evenwicht van timbres en frequenties. Verandert er iets aan dit auditieve ecosysteem, dan dwingt dat bijvoorbeeld de vogels om hoger of luider te gaan zingen.

Van Imschoot: 'We beseffen te weinig dat biodiversiteit ook met klank te maken heeft. Elke verandering, elk nieuw dominant geluid, brengt verschraving of verstoring in de natuur met zich. Veel

'Een extreme vorm van aanpassing vind je bij vogels die een ringtone of alarm kunnen nabootsen'

MYRIAM VAN IMSCHOOT

Geluidsartieste

stress ook: dieren worden gedwongen om een nieuwe plaats te vinden in het orkest.'

Het systeem is te complex om alleen geluidsverontreiniging met de vinger te wijzen, aldus Van Imschoot. 'Wie zich aanpast, overleeft. We zitten in volle evolutie. Zo vind je in de parken in Brussel geen boomklevers of spechten meer, maar wel exotische vogels als de halsbandparkiet. Een extreme vorm van aanpassing vind je bij vogels die een ringtone of alarm kunnen nabootsen.'

Een verdict vellen wil *What nature says* niet. 'Zomertuintjes waarin één na één de grasmaaiers gaan snorren, ze hebben ook iets heerlijks. In elk geval bepalen ze het ecologische geheel waarin we leven.'

Kaaistudio's Brussel (Burning Ice), 12/2. Buda Kortrijk (Buda Vista), 26/2. Campo Gent ((Im)possible futures), 28/3.